

ÇIKMIŞ SORULAR

HÂKİMLİK-HMGS

MEDENİ USUL HUKUKU

Ali SAKİNCİ

Konularına Göre Tasnif Edilmiş

Tamamı Çözümlü Soru Bankası

279 soru

2026

2.BASKI

HÂKİMLİK HMGS
ÇIKMIŞ SORULAR

MEDENİ USUL HUKUKU
Ali SAKİNCİ

KİTABA DAİR
GÜNCELLEMELERİ
QR KODDAN TAKİP
EDEBİLİRSİNİZ.

Genel Yayın Yönetmeni

Metin KAYA

ISBN

978-625-93027-9-9

DİZGİ/GRAFİK TASARIM

DCG (Masaüstü Yayıncılık & Grafik Tasarım)

KAPAK TASARIMI

DCG (Masaüstü Yayıncılık & Grafik Tasarım)

MATBAA İLETİŞİM

ARCS Matbaacılık

Zübeyde Hanım Mahallesi

Aslanbey Caddesi Tuna Han

No: 101/2D İskitler/Ankara

Matbaa Sertifika No: 49427

Bu kitabın her hakkı saklıdır. Hangi amaçla olursa olsun, kitabın tamamının veya bir kısmının **İmtiyaz Basım Yayın Eğitim Dan. ve Tic. Ltd. Şti.**'nin yazılı izni olmadan kopya edilmesi, fotoğrafının çekilmesi, herhangi bir yolla çoğaltılması, yayımlanması ya da kullanılması yasaktır. Bu yasağa uymayanlar gerekli cezai sorumluluğu ve kitabın hazırlanmasındaki mali külfeti peşinen kabullenmiş sayılır.

ÖNSÖZ

Sevgili öğrenciler merhaba

Hakimlik ve Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı Çıkmış Sorular Kitabı tamamı çözümlü modüler setten oluşmaktadır. Sette, 2005-2025 arası Adli ve İdari Hakimlik, 2024 ve 2025 Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı, 2005-2025 KPSS, 2005-2025 Kaymakam Adaylığı Sınavı ve 2020-2024 İcra Müdürlüğü soruları bulunmaktadır.

Soru bankası tamamen ÖSYM'nin orijinal sorularından oluşmaktadır. Ancak mevzuat değişiklikleri güncellenerek sorulara işlenmiştir. Ayrıca iptal edilen sorular düzeltilerek kullanılmıştır. Bu anlamıyla uyarlama soru kullanılmamıştır. Bu soru bankasını hazırlamakta ki gayemiz tüm öğrencileri tatmin edecek içeriğe sahip nitelikli çözüm yazmaktır. Önceden hazırlanmış sorunun öğrenciler nezdinde başucu kaynak olarak kabulü açıklamanın nitelikli olmasından geçmektedir.

Soru çözümlerinin açıklamasında birden fazla yöntem kullanıldı. Öncelikle konular tasnif edildi ve ilgili konunun ilk sorusu detaylı bir şekilde tüm yönleriyle açıklandı. İlk sorularda açıklamaların tüm yönleriyle yapılmasındaki amacımız öğrencilerin tekrardan konu anlatım kitaplarına dönmesi ihtiyacını ortadan kaldırmaktır. Tüm yönleriyle açıklamaları yapılan sorularda ayrıca karıştırılma ihtimali olan kısımlar için uyarıcı notlar eklendi. İkinci olarak yalnızca doğru cevabı açıklamakla yetinmedik; ayrıca diğer şıkların neden yanlış veya doğru olduğunu açıkladık. Çoktan seçmeli sınavlarda çalışma yöntemi olarak görsel hafızaya hitap eden şematik açıklamalar öğrencilerde konunun daha fazla kalıcılığını sağlamaktadır. Üçüncü olarak bazı derslerde soruların açıklamalarında şematik yöntem kullanıldı. Kitabı çözmeye başladığınızda yüzlerce tabloyla karşılaşacaksınız.

Hakimlik sınavına hazırlanan öğrencilerimizin özgün soru bankamıza ilgisi dili ve soru tarzı itibarıyla sınava yakınlığıdır. Yayın serimize çıkmış soruların eklenmesiyle öğrencilerimize hem çıkması muhtemel soruları hem de önceki yıllarda çıkmış soruları bir arada çözmeye imkanını sağlıyoruz.

Kitaba ilişkin yorum, öneri ve eleştirilerinizi imtiyazhakimlik@gmail.com adresimize gönderebilirsiniz.

Tüm öğrencilerimize faydalı olması dileğiyle

Şubat-2026

İÇİNDEKİLER

1.Bölüm

Görev ve Yetki	1
----------------------	---

2. Bölüm

Hâkimin Yasaklılığı ve Reddi	52
------------------------------------	----

3. Bölüm

Taraflar ve Davaya Katılan Üçüncü Kişiler	67
---	----

4. Bölüm

Süreler ve Adli Tatil	84
-----------------------------	----

5. Bölüm

Dava Çeşitleri ve Dava Şartları	97
---------------------------------------	----

6.Bölüm

Davanın Açılması ve Ön İnceleme	111
---------------------------------------	-----

7. Bölüm

Tahkikat ve Tahkikatta Özel Durumlar	131
--	-----

8. Bölüm

İspat ve Deliller	147
-------------------------	-----

9. Bölüm

Hüküm ve Davaya Son Veren Taraf İşlemleri	182
---	-----

10. Bölüm

Basit Yargılama Usulü	195
-----------------------------	-----

11. Bölüm

Yargılama Giderleri ve Adli Yardım	201
--	-----

12. Bölüm

Kanun Yolları	206
---------------------	-----

13. Bölüm

Çekişmesiz Yargı	223
------------------------	-----

14. Bölüm

Geçici Hukuki Korumalar	228
-------------------------------	-----

15. Bölüm

Tahkim ve Arabuluculuk	235
------------------------------	-----

1. BÖLÜM

- Görev ve Yetki Kuralları
- Yargılamaya Hâkim Olan İlkeler

2012 İdari Yargı

1. Aşağıdakilerden hangisi, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda açıkça düzenlenmemiştir?

A) Kısmi dava	B) Keşfe katlanma yükümlülüğü
C) Sulh	D) Usuli kazanılmış hak
E) Hakem kararlarının tavzihi	

Çözüm

Medeni usul hukukunun asli ve temel kaynağı 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'dur. Bununla birlikte, yargılama, çok yönlü bir faaliyet olduğundan, yargılama ile ilgili bütün hususların HMK'de düzenlenmesi beklenilemez. HMK dışındaki düzenlemelerde de yargılamaya ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

HMK'de düzenlenmeyen konu veya kurumlara şunlar örnek verilebilir.

- Yargı örgütü (Genel Mahkemeler ve Bölge Adliye Mahkemeleri "Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun"da; Yargıtay, Yargıtay Kanunu'nda; özel mahkemeler ise kendi kuruluş kanununda düzenlenmiştir.)
- *Arabuluculuk* (Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu)
- *Tebliğat* (Tebliğat Kanunu)
- *Harçlar* (Harçlar Kanunu)
- *İhtiyati haciz* (İcra ve İflas Kanunu)
- *Tanırma ve tenfiz* (Milletlerarası Özel Hukuk Usul Hukuku Hakkında Kanun)
- *Mütelahik dava*
- *Uzlaştırma*
- *Değişiklik Davası*
- *Usuli Kazanılmış* (Müktesep) Hak (Yargıtay İçtihatlarından doğmuştur.)
- *Aleyhe bozma ve aleyhe hüküm verme yasağı*

Usuli kazanılmış hak, Yargıtay içtihatlarından doğmuş bir hukuki kurum olup, HMK'de açıkça düzenlenmiş değildir. Diğer seçeneklerde yer alan hukuki kurumlar ise HMK'de açıkça düzenlenmiştir.

- Kısmi dava m. 109
- Keşfe katlanma yükümlülüğü m. 291
- Sulh m. 313 vd.
- Hakem kararlarının tavzihi m. 437

Yanıt, D seçeneği.

2010 Adli Yargı – 2004 Adli Yargı

2. Aşağıdakilerden hangisi, müessese olarak Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda düzenlenmiştir?

- A) Uzlaştırma B) Asli müdahale C) Usuli müktesep hak
D) Değişiklik davası E) Temhir usulü

Çözüm

Asli müdahale, HMK m. 65'te açıkça düzenlenen bir müessesedir. Asli müdahale, bir yargılamanın konusu olan hak veya şey üzerinde kısmen ya da tamamen hak iddia eden üçüncü bir kişinin, hüküm verilinceye kadar bu durumu ileri sürerek, yargılamanın taraflarına karşı aynı mahkemede dava açmasıdır.

Yanıt, B seçeneği.

2023 Adli ve İdari Yargı

3. Aşağıdaki mahkemelerin hangisinde görülen dava ve işlerde kural olarak yazılı yargılama usulü uygulanır?

- A) Tüketici mahkemesi B) İcra mahkemesi C) İş mahkemesi
D) Sulh hukuk mahkemesi E) Aile mahkemesi

Çözüm

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda iki tür yargılama usulü vardır:

- **Yazılı yargılama usulü**
- **Basit yargılama usulü**

Yazılı yargılama usulü, genel yargılama usulü olup, aksine hüküm bulunmadıkça uygulanacak olan yargılama usulüdür. Basit yargılama, yazılı yargılama usulüne nazaran daha kısa ve kolay bir inceleme ile daha çabuk sonuçlandırılması gereken dava ve işler için uygulanan yargılama usulüdür. Basit yargılama usulüne tabi olan dava ve işler HMK'nin 316. maddesinde sayılmakla birlikte, burada mahkeme olarak sadece sulh hukuk mahkemesinin ismi zikredilmiş, bunun dışında dava ve iş odaklı bir sayım yapılmıştır. Bununla birlikte, diğer özel kanunlarda basit yargılamaya göre yargılama yapılacak mahkemelerden bahsedilmiştir. Buna göre, basit yargılama usulüne tabi olan mahkemeler şu şekilde özetlenebilir:

- **Sulh hukuk mahkemesi**
- **İş mahkemeleri** (7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu m. 7)
- **Tüketici Mahkemesi** (6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m. 73/IV)
- **Kadastro Mahkemeleri** (3402 sayılı Kadastro Kanunu m. 29/III)
- **İcra Mahkemesi** (2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu m. 18)
- Miktar veya değeri 1 milyon Türk Lirasını geçmeyen (2025 yılı için 2.280.000 TL) ticari davalarda **Asliye Ticaret Mahkemesi**

Kanunlarda, aile mahkemelerinde uygulanacak özel bir yargılama usulünden bahsedilmediği için genel yargılama usulü olan yazılı yargılama usulü uygulanır. Bununla birlikte, HMK m. 316 gereğince, "her çeşit nafaka davaları" ile "velayete ilişkin dava ve işlerde" aile mahkemesinde basit yargılama usulü uygulanır.

Yanıt, E seçeneği.

2025 Eylül – Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı

4. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre aşağıdakilerden hangisi sulh hukuk mahkemelerinin görevleri arasında yer almaz?

- A) Kira tespit davalarına bakmak
- B) Kira alacağına ilişkin davalara bakmak
- C) Haksız el atmanın önlenmesi davalarına bakmak
- D) Taşınır mallar hakkında açılan ortaklığın giderilmesi davalarına bakmak
- E) Taşınmaz mallarda, hakkında sadece zilyetliğin korunmasına yönelik olarak açılan davalara bakmak

Çözüm

Sulh hukuk mahkemeleri, dava konusunun değer veya tutarına bakılmaksızın;

- a) Kiralanan taşınmazların, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa göre ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin hükümler ayrı olmak üzere, kira ilişkisinden doğan alacak davaları da dâhil olmak üzere tüm uyuşmazlıkları konu alan davalar ile bu davalara karşı açılan davaları (A ve B seçeneği),
- b) Taşınır ve taşınmaz mal veya hakkın paylaştırılmasına ve ortaklığın giderilmesine ilişkin davaları (D seçeneği),
- c) Taşınır ve taşınmaz mallarda, sadece zilyetliğin korunmasına yönelik olan davaları (E seçeneği),
- d) 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile diğer kanunların, sulh hukuk mahkemesi veya sulh hukuk hâkimini görevlendirdiği davaları, görürler. Bu dava ve işlere şunlar örnek verilebilir:
 - i. Delil tespiti
 - ii. Çekişmesiz yargı işleri
 - iii. Kat Mülkiyeti Kanunu'ndan doğan dava ve işler

Dikkat: Taşınır veya taşınmaz bir malı haksız olarak işgal etmiş kişiye açılacak haksız el atmanın önlenmesi davası veya bu haksız işgal eden kişiden talep edilecek ecrimisil davaları, kira ilişkisine dayanmadığı için asliye hukuk mahkemesinde görülür. Çünkü, kira sözleşmesi geçersizse veya taraflar arasında kira sözleşmesi yoksa görevli mahkeme asliye hukuktur. Yanıt, C seçeneği.

2021 Adli ve İdari Yargı

5. I. Kira bedelinin tespiti davası
 II. Henüz dava açılmamış olan hâllerde delil tespiti
 III. Haksız el atmanın önlenmesi davası

Yukarıdaki iş ve davalardan hangileri sulh hukuk mahkemesinin görev alanına girer?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

Çözüm

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 4. maddesi uyarınca, sulh hukuk mahkemeleri, dava konusunun değer veya tutarına bakılmaksızın aşağıda belirtilen dava ve işleri görürler:

1. Kira ilişkisinden doğan davalar

HMK m. 4/1-a gereğince, sulh hukuk mahkemeleri, dava konusunun değer veya tutarına bakılmaksızın, kira ilişkisinden doğan alacak davaları da dahil olmak üzere tüm uyuşmazlıkları konu alan davalar ile bu davalara karşı açılan davaları görürler (kiralanan taşınmazların İcra ve İflas Kanunu'na göre ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin hükümler ayrık olmak üzere). Kira ilişkisinden kaynaklanan şu davalar buraya örnek olarak verilebilir:

- Kira ilişkisinden doğan alacak davaları,
- Kira ilişkisinden doğan tahliye davaları,
- Kira sözleşmesinin feshi davaları
- **Kira bedelinin tespiti davaları dahil** olmak üzere kira sözleşmesi ile ilgili tüm tespit davaları (**I. öncül**)
- Kira ilişkisi ile ilgili uyarılma davaları
- Kira ilişkisinden kaynaklanan tazminat davaları
- Kira ilişkisinden kaynaklı yapılan takiplere ilişkin itirazın iptali davaları
- Araç kiralama sözleşmesinden kaynaklanan davalar
- Yukarıda sayılan bu davalara karşı açılan karşı davalar gibi.

Dikkat

Taşınır veya taşınmaz bir malı haksız olarak işgal etmiş kişiye açılacak **haksız el atmanın önlenmesi** (müdahalenin men'i) davası ile o şeyi haksız işgal eden bu kişiden talep edilecek **haksız işgal tazminatına ilişkin davalar (ecrimisil)**, kira ilişkisine dayanmadığı için asliye hukuk mahkemesinde görülür. Çünkü, kira sözleşmesi geçersizse veya taraflar arasında kira sözleşmesi yoksa görevli mahkeme asliye hukuktur. O halde, III. öncülde yer alan dava sulh hukuk mahkemesinde görülmez.

2. Taşınır veya taşınmaz mal veya hakkın paylaşılmasına ve ortaklığın giderilmesine ilişkin davalar

Ortaklığın giderilmesi, elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüştürülmesi gibi.

3. Taşınır ve taşınmaz mallarda, sadece zilyetliğin korunmasına yönelik davalar

Bu davalar, TMK m. 982-984 ile 992/II'de belirtilen, **zilyetliğin gasbı ve zilyetliğe saldırı** halinde açılan davalardır. Burada dikkat edilecek husus, salt zilyetliği koruyan, zilyetlik esas alınarak açılan bu davalarda sulh mahkemesinin görevli olduğudur.

Dikkat

Mülkiyet hakkına dayanan şu davaların asliye hukukta görüldüğüne dikkat ediniz:

- İstihkak davası
- Haksız el atmanın önlenmesi davası
- Taşınır davası

4. HMK ve diğer kanunların sulh hukuk mahkemesini görevlendirdiği diğer dava ve işler

- **Çekişmesiz yargı işleri:** HMK m. 383 uyarınca, “çekişmesiz yargı işlerinde görevli mahkeme, aksine bir düzenleme olmadıkça sürece sulh hukuk mahkemeleridir.”
- **Delil tespiti:** HMK m. 401 gereğince, “Henüz dava açılmamış olan hâllerde delil tespiti, esas hakkındaki davaya bakacak olan mahkemeden veya üzerinde keşif yahut bilirkişi incelemesi yapılacak olan şeyin bulunduğu veya tanık olarak dinlenilecek kişinin oturduğu yer sulh mahkemesinden istenir.” (II. öncül)
- **Kat Mülkiyeti Kanunu’nun uygulanmasından doğacak her türlü anlaşmazlık** sulh hukuk mahkemelerinde çözülür (Ek madde 1). Örneğin, yönetici atanamayan durumlarda yönetici atanması, maliklerden birinin ortak alana diktığı ağacın bir başka malikin manzarasını kapatması halinde bu ağacın kaldırılması talepli davalar.

O halde, I. ve II. öncülde yer alan davalar sulh hukuk mahkemesinde, III. öncülde yer alan dava ise asliye hukuk mahkemesinde görülür.

Yanıt, B seçeneği.

2017 Adli Yargı

6. I. Kişilik haklarına tecavüzün önlenmesi davası
 II. Derneklerin feshi davası
 III. 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu’nun uygulanmasından doğan davalar
 IV. Paylaştırılma ve ortaklığın giderilmesi davaları

Yukarıdakilerin hangilerinde sulh hukuk mahkemesi görevlidir?

- A) I ve II
 B) I ve III
 C) II ve III
 D) II ve IV
 E) III ve IV

Çözüm

Asliye hukuk mahkemesi ile sulh hukuk mahkemesinin görev alanına genel olarak bakılacak olursa:

Asliye Hukuk Mahkemesi	• Malvarlığına ilişkin davalar (dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın) • Şahıs varlığına ilişkin davalar • Kanunların özel olarak asliye hukuk mahkemesini görevli kıldığı dava ve işler. • Ayır bir özel mahkeme bulunmayan yerlerde, özel mahkemelerin görevine giren davalara da asliye hukuk mahkemesi (ilgili özel mahkeme sıfatıyla baktığını belirterek) tarafından bakılır. • Başka bir mahkeme görevli kılınmadıkça diğer dava ve işler bakımından
Sulh Hukuk Mahkemesi	• Kira ilişkisinden doğan davalar • Paylaştırma ve ortaklığın giderilmesine ilişkin davalar (taşınır veya taşınmaz mal ya da hakkın) (IV. öncül) • Sadece zilyetliğin korunmasına yönelik davalar (taşınır ve taşınmaz mallarda) • Çekişmesiz yargı işlerinde • Delil tespiti (henüz dava açılmamış olan hâllerde) • Kat Mülkiyeti Kanunu'nun uygulanmasından doğacak her türlü anlaşmazlık (III. öncül)

Dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın **malvarlığı haklarına ilişkin davalarla, şahıs varlığına ilişkin davalarda** (I. öncülde yer alan kişilik haklarına saldırı halinde açılacak davalar gibi) görevli mahkeme, aksine bir düzenleme bulunmadıkça asliye hukuk mahkemesidir. Bu nedenle, asliye hukuk mahkemesi genel görevli mahkeme olup, sulh hukuk mahkemesi ile diğer hukuk mahkemelerinin görevine girmeyen dava ve işlere bakmakla görevlidir.

Dikkat

Derneğin kendiliğinden sona erdiği hallerde, derneğin kendiliğinden sona erdiğinin tespiti sulh hukuk mahkemesinden talep edilirken; derneğin amacının kanuna veya ahlaka aykırı hale gelmesi durumunda derneğin feshine karar verilmesi (II. öncül) asliye hukuk mahkemesinden talep edilir. Yani,

- Derneğin kendiliğinden sona erdiğinin tespitinde, sulh hukuk mahkemesi,
- Derneğin feshine karar verilmesinde, asliye hukuk mahkemesi görevlidir.

O halde, I. ve II. öncülde yer alan davalarda asliye hukuk mahkemesi, III. ve IV. öncülde yer alan davalarda ise sulh hukuk mahkemesi görevlidir. Yanıt, E seçeneği.

2014 İdari Yargı

7. Soybağına ilişkin davalarda kural olarak görevli mahkeme aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aile mahkemesi
- B) Asliye hukuk mahkemesi
- C) Çocuk mahkemesi
- D) Sulh hukuk mahkemesi
- E) İdare mahkemesi

Çözüm

Soybağına ilişkin davalar, aile hukukuna ilişkin bir dava olup aile mahkemesinin görev alanına girer. 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'a göre Aile mahkemelerinin görevli olduğu dava ve işler şunlardır:

- 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun Üçüncü Kısım (**vesayet**) hariç olmak üzere İkinci Kitabı ile 3.12.2001 tarihli ve 4722 sayılı Türk Medenî Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanuna göre **AİLE HUKUKUNDAN DOĞAN DAVA VE İŞLER**. Türk Medenî Kanunu'nun aile hukuku başlıklı ikinci kitabına bakıldığında üç kısımdan oluştuğu görülür: **Evlilik hukuku, hısımlık** ve vesayet. Vesayete ilişkin dava ve işler, sulh hukuk ve asliye hukuk mahkemesinin görevine girer. Hatta, sulh hukuk mahkemesi vesayet makamı; asliye hukuk mahkemesi ise denetim makamı olarak bilinir. Evlilik hukuku ve hısımlıkla ilgili dava ve işler ise aile mahkemesinin görev alanına girer. Bu kısımlarda yer alan dava ve işlere şunlar örnek verilebilir:

Nişanlanma, nişanın bozulması (maddi ve manevi tazminat, hediyelerin iadesi), evlenme, evliliğin butlanı, batıl olan evlenmeler, boşanma, evliliğin genel hükümleri (temsil, konut seçimi gibi), eşler arasındaki mal rejimleri, soybağı, babalık, tanıma ve tanınmanın iptali davası, nafaka, evlat edinme, velayet, çocuk malları vs.

- 20.5.1982 tarihli ve 2675 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanuna göre aile hukukuna ilişkin yabancı mahkeme kararlarının **tanıma ve tenfizi**,
- Kanunlarla verilen diğer görevler. Örneğin, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun gereğince görülecek dava ve işlerde aile mahkemesi görevlidir.

Dikkat

Aile mahkemesi bulunmayan yerlerde, bu dava ve işlere asliye hukuk mahkemesi aile mahkemesi sıfatıyla bakar.

Aile mahkemelerinin yargılama usulü hakkında

- Aile mahkemelerinin yargılama usulüne ilişkin açık bir hüküm olmadığı için kural olarak, genel yargılama usulü olan "yazılı yargılama usulü" uygulanır. Bununla birlikte, nafaka davaları ile velayete ilişkin dava ve işlerde basit yargılama usulü uygulanır.
- Aile mahkemelerinde adli tatil hükümleri uygulanır, yani adli tatilde dava ve işlere bakılmaz. Ancak, nafaka ve soybağı davaları ile velayete ilişkin dava ve işler adli tatilde görülür.

Yanıt, A seçeneği.

2010 İdari Yargı

8. Aşağıdaki dava ve işlerden hangisi aile mahkemelerinin görevleri arasında yer almaz?

- A) Evlenmenin mutlak butlanla malul olduğuna ilişkin dava
- B) Babalık davası
- C) Ad soyad değişikliği talebi
- D) Boşanma davası
- E) Tanımanın iptali davası

Çözüm

Aile mahkemesi, **aile hukukundan doğan (vesayet hariç)** dava ve işlere bakmakla görevlidir. Bir başka deyişle, **EVLİLİK HUKUKU VE HİSİMLİKLA** ilgili dava ve işler aile mahkemesinin görev alanına girer.

Evlenmenin mutlak butlanla malul olduğuna ilişkin dava, babalık davası, boşanma davası ve tanımanın iptali davası, aile hukukuna ilişkin davalar olduğu için aile mahkemesinde görülür. Buna karşılık, ad soyad değişikliği talebi, aile hukukuna değil, **kişiler hukukuna ilişkin bir taleptir**. Bu nedenle, ad soyad değişikliğine ilişkin talep asliye hukuk mahkemesinin görevleri arasında yer alır (Nüfus Hizmetleri Kanunu m. 36). Yanıt, C seçeneği.

2009 Adli Yargı

9. Aşağıdaki dava ve işlerden hangisi aile mahkemelerinin görevlerinden biri değildir?

- A) Boşanma davası
- B) Velayetin kaldırılması davası
- C) Soy bağının reddi davası
- D) Yardım nafakası davası
- E) Soyadı değişikliğine ilişkin istemin karara bağlanması

Çözüm

Bilindiği üzere, evlilik hukuku ve hısımlıkla ilgili davalar aile mahkemesinin görev alanına girer. Bu nedenle, A, B, C ve D seçeneğinde yer alan davalar aile mahkemesinde görülür. Buna karşılık, kişiler hukukunu ilgilendiren "Soyadı değişikliğine ilişkin istemin karara bağlanması" asliye hukuk mahkemesinin görevleri arasında yer alır.

Dikkat

Ad ve soyadı değişikliği ile yaş düzeltim davaları, aile hukukuna ilişkin meseleler olmayıp, kişinin kendisi ile ilgili yani, kişiler hukuku ile ilgili meselelerdir. Aile hukukunun gündeme gelebilmesi için evlilik ve hısımlıkta olduğu gibi bir kimsenin bir başka aile efradı ile ilişkisini içeren bir dava veya iş olması gerekir.

Yanıt, E seçeneği.

2009 Adli Yargı

10. Kadastro mahkemesi ile asliye hukuk mahkemesi arasındaki benzer nokta aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Temyiz süresi
- B) Davayı vekâleten takip yetkisi olanlar
- C) Maddi anlamda kesin hükümden etkilenecek olanlar
- D) Dava sırasında davalının daha önce ölmüş olduğunun anlaşılması hâlinde uygulanacak usul
- E) Taraflardan birinin duruşmaya gelmemesi hâlinde uygulanacak usul

Çözüm

Kadastro mahkemeleri, genel mahkemelere ait olup da **Kadastro Kanunu'nun uygulanması ile ilgili dava ve işlere**, belirlenen usul ve esaslara göre bakmak üzere her kadastro bölgesinde tek hâkimli ve asliye hukuk mahkemesi sıfatını haiz yeter sayıda kadastro mahkemesi kurulur.

Kadastro Kanunu'nun amacı, ülke koordinat sistemine göre memleketin kadastral veya topoğrafik kadastral haritasına dayalı olarak taşınmaz malların sınırlarını arazi ve harita üzerinde belirterek hukukî durumlarını tespit etmek suretiyle 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun öngördüğü tapu sicilini kurmak, mekânsal bilgi sisteminin alt yapısını oluşturmaktır.

Kadastro mahkemesi; taşınmaz mal mülkiyetine ve sınırlı ayni haklara, tapuya tescil veya şerh edilecek veyahut beyanlar hanesinde gösterilecek sair haklara, sınır ve ölçü uyumsuzluklarına, kadastroya ve tapu sicilini ilgilendiren benzeri davalara ve özel kanunlarca kendisine verilen işlere bakar; kadastroya veya kadastro ile ilgili verasete ait uyumsuzlukları çözümleyebileceği gibi, istek üzerine veraset belgesi de verebilir. Kadastro mahkemesi, yalnız kadastro işlerine münhasır olmak üzere;

- Velisi veya vasisi bulunmayan küçüklere ve kısıtlılara **kayyım** tayin eder. Bunların menfaatlerini korumak amacıyla Türk Medeni Kanunu'nun hâkimin iznini şart kıldığı hallerde bu izni verir.
- Tutanağı düzenlenen taşınmaz mallara ait ihtiyati tedbir kararı verebilir. Bu kararı hemen o yerin kadastro ve tapu sicil müdürlüklerine bildirir. Tedbir kararı alan taraf karar gününden itibaren usulün öngördüğü süre içinde kadastro mahkemesinde dava açmadığı takdirde tedbir kendiliğinden hükümsüz kalır.

Kadastro mahkemelerinde yargılama usulü

Kadastro mahkemelerinde genel mahkemelerden **farklı bir usul uygulanır**. Bu usul kuralları Kadastro Kanunu'nun 28 vd. maddelerinde düzenlenmiştir.

- Kadastro mahkemelerinde **resen araştırma ilkesi** uygulanır.
- Kadastro mahkemesinde gelmeyen tarafın yokluğunda duruşma yapılır. Taraflardan hiç biri gelmez ise **dosya işleminden kaldırılmaz. Bu mahkemede dosyanın işleminden kaldırılması hükümleri uygulanmaz.**
- Kadastro Kanunu'nun uygulanmasında aksi belirtilmedikçe **basit yargılama** usulü uygulanır.
- Kadastro mahkemeleri **adli tatile tabi değildir**. Adli tatilde de dava görülmeye devam eder.
- Davada menfaatleri zıt olmamak şartıyla, kadastro işlerinde karı ve koca birbirlerini vekil tayin edebilirler. Kadastro veya sulh hâkimi tarafından tasdik edilmiş vekaletnameler de geçerlidir.
- Kadastro mahkemeleri kararları, davada taraf olanlar ile taraflar dışında hak iddia ederek davaya müdahil sıfatıyla katılanların leh ve aleyhinde kesin hüküm teşkil eder. Taraf olmadığı halde lehine karar verilen şahıs hakkında mahkemece tesis edilen hüküm yukarıda sözü edilenleri de bağlar.

Bir mirasçı diğerlerinin muvafakatı olmadan dava açabilir ve yalnız başına davaya devam edebilir. Mirasçılarının tayin edilememesi sebebiyle ölü olduğu belirtilerek kayıt sahibi adına tespiti yapılan taşınmaz mallar hakkında, ölünün ismi açıklanarak mirasçıları denilmek suretiyle mirasçılar aleyhinde dava açılabilir. Dava sırasında davalının davadan önce öldüğünün anlaşılması halinde davaya mirasçıları aleyhine devam edilir.

O halde,

- a) Asliye hukuk mahkemesinde sadece avukatlar davaya vekalet ehliyetine sahipken, kadastro mahkemelerinde eşler birbirlerini vekil tayin edebilirler.
- b) Maddi anlamda kesin hüküm, asliye hukuk mahkemesinde sadece davanın tarafları açısından hüküm ifade ederken ve sadece onları bağlarken, kadastro mahkemesinde taraflar dışında davaya müdahil olarak katılanları da bağlar (kesin hükmün etkisi artırılmıştır).
- c) Dosyanın işleminden kaldırılması hükümleri, asliye hukuk mahkemesinde uygulanırken kadastro mahkemesinde uygulanmaz.
- d) Asliye hukuk mahkemesinde ölü kişiye dava açılmazken (açılmışsa kural olarak dava usulden reddedilir), kadastro mahkemesinde ölü kişiye dava açılmışsa dahi dava usulden reddedilmez ve mirasçıları aleyhine devam edilir.

Bu farklılıklar diğer hukuk mahkemeleri ile kadastro mahkemeleri için de geçerlidir.

Görülebileceği üzere, B, C, D ve E seçeneklerinde belirtilen hususlarda bu iki mahkeme arasında farklılıklar bulunmaktadır. Ancak, kadastro mahkemesi ile asliye hukuk mahkemesi arasında kanun yollarına başvuru usulü ve süresi açısından bir fark bulunmamaktadır. Zira, Kadastro Kanunu m. 32 uyarınca, *“kanun yollarına asliye mahkemelerindeki usule uygun olarak başvurulur.”*

Yanıt, A seçeneği.

2013 İdari Yargı

11. Medeni usul hukukunda, görevli mahkeme ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Şahsiyet haklarına tecavüzün önlenmesi davaları, asliye hukuk mahkemesinde görülür.
- B) Yaş, ad, soyadı ve diğer nüfus kayıt düzeltme davaları asliye hukuk mahkemesinde görülür.
- C) Çekişmesiz yargı işlerinde görevli mahkeme, kural olarak sulh hukuk mahkemesidir.
- D) Taşınır malların paylaşılmasına ilişkin davalarda görevli mahkeme, sulh hukuk mahkemesidir.
- E) Derneklerin feshi (kapatılması) davaları, sulh hukuk mahkemesinde görülür.

Çözüm

ASLİYE HUKUK MAHKEMELERİNİN GÖREVLİ OLDUĞU DAVALAR

1. Malvarlığına ilişkin davalar

Dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın malvarlığına ilişkin davalar (2 bin TL veya 2 milyon TL olması fark etmez) aksine bir düzenleme bulunmadıkça asliye hukuk mahkemesinin görev alanına girer. Örneğin, alacak davaları, ölüme bağlı tasarrufun iptali, tenkis davası, istihkak davası, el atmanın önlenmesi davası, ön alım davası, haksız işgal tazminatı (ecrimisil) davası gibi. Malvarlığına ilişkin davaların, aksine düzenleme bulunmadıkça asliye hukuk mahkemesinin görevine girdiğine dikkat etmek gerekir. Mesela, işçi alacakları da malvarlığına ilişkindir ama iş mahkemesi görevlidir.

2. Şahıs varlığına ilişkin davalar

Şahıs varlığı hakları, para ile ölçülemeyen, devredilemediği için tedavüle imkân vermeyen ve paraya çevrelemeyen haklar olup, daha çok kişiler ve aile hukukuna ilişkindir. **Kişilik haklarına saldırının önlenmesi, ad ve soyadı değişikliği ve yaş düzeltme** (Nüfus Hizmetleri Kanunu m. 36), vakıf senedinin onaylanması ve iptali, derneğin feshi davası gibi şahıs varlığına ilişkin davalar aksine bir düzenleme bulunmadıkça (başka bir mahkeme görevlendirilmedikçe) asliye hukuk mahkemesidir.

Dikkat

Şahıs varlığına ilişkin davalar, kural olarak asliye hukuk mahkemesinde görülmekle birlikte; boşanma davası, babalık davası, soybağına ilişkin davalar, evlenmenin butlanı gibi **aile hukukundan doğan** ve şahıs varlığına ilişkin davalarda görevli mahkeme **AİLE MAHKEMESİ**'dir. Aile hukukundan doğan davalar dışındaki diğer şahıs varlığı haklarına ilişkin davalarda görevli mahkeme asliye hukuk mahkemesidir (kişiliğin korunması için açılan davalar gibi).

3. HMK ve diğer kanunlarda aksine hüküm yoksa (başka bir mahkeme görevli kılınmadıkça) **diğer dava ve işler bakımından** da asliye hukuk mahkemesi görevlidir.

4. Kanunların özel olarak asliye hukuk mahkemesini görevli kıldığı dava ve işler

- Kamulaştırma Kanunu'nun uygulanmasından kaynaklanan davalar (m. 10, m. 14, m. 18, m. 19, m. 37);
- Türk Medeni Kanunu m. 469, m. 60
- Karayolları Trafik Kanunu'ndan doğan sorumluluk davaları. Belediyenin kazdığı ve yeterince güvenlik önlemi almadığı bir çukura aracın düşmesi sonucu oluşan maddi ve manevi zarar gibi idarenin hizmet kusuru ile yol açtığı kazalar buna dahildir.
- MÖHUK (m. 51/1, 60/2) gereğince, yabancı mahkeme kararlarının **tenfizi ve tanınması**.

5. Ayrı bir özel mahkeme bulunmayan yerlerde, özel mahkemelerin görevine giren davalara da asliye hukuk mahkemesi (ilgili özel mahkeme sıfatıyla baktığını belirterek) tarafından bakılır.

Dikkat

Derneğin kendiliğinden sona erdiği hallerde, derneğin kendiliğinden sona erdiğinin tespiti sulh hukuk mahkemesinden talep edilirken; derneğin amacının kanuna veya ahlaka aykırı hale gelmesi durumunda derneğin feshine karar verilmesi asliye hukuk mahkemesinden talep edilir. Yani,

- Derneğin kendiliğinden sona erdiğinin tespitinde, sulh hukuk mahkemesi,
- Derneğin feshine karar verilmesinde, asliye hukuk mahkemesi görevlidir.

Yanıt, E seçeneği.

2010 Adli Yargı**12. Aşağıdakilerden hangisi sulh hukuk mahkemesinin görevine girmez?**

- A) Kira sözleşmesine dayanan kira bedelinin tespiti davası
- B) Ad değişikliği davası
- C) Ortaklığın giderilmesi davası
- D) Taksim davası
- E) Mirasçılık belgesi verilmesi

Çözüm

HMK m. 383 gereğince, çekişmesiz yargı işlerinde görevli mahkeme, aksine bir düzenleme bulunmadığı sürece sulh hukuk mahkemesidir. O halde, çekişmesiz yargı işlerinde genel görevli mahkeme sulh hukuk mahkemesi olmakla birlikte kanunda aksine bir düzenleme ile başka bir mahkeme görevlendirilmiş olabilir. Bu duruma verilecek en önemli örneklerden biri, ad ve soyadı değişikliği ile nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltme davalarıdır. Bu davalar, Nüfus Hizmetleri Kanunu m. 36 gereğince asliye hukuk mahkemesinde görülür.

Yanıt, B seçeneği.

2012 Kasım Avukatlar için İdari Hakimlik**13. Medeni usul hukukunda görev ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?**

- A) Şahıs varlığına ilişkin davalarda görevli mahkeme, kanunda aksine bir düzenleme bulunmadıkça asliye hukuk mahkemesidir.
- B) Çekişmesiz yargı işlerine, kanunda aksine hüküm bulunmadıkça sulh hukuk mahkemeleri bakar.
- C) Sulh hukuk mahkemesinin görevine giren bir davanın asliye hukuk mahkemesinde görülmüş olması, hükmün esasını etkilemediği sürece temyiz incelemesinde bozma sebebi oluşturmaz.
- D) Taşınır ve taşınmaz mallarda sadece zilyetliğin korunmasına yönelik davalara sulh hukuk mahkemesi bakar.
- E) Kat Mülkiyeti Kanunu'nun uygulanmasından doğan davalar, sulh hukuk mahkemesinde görülür.

Çözüm

Görev kuralları, kamu düzenine ilişkin olup dava şartıdır. Mahkeme, dava şartlarının mevcut olup olmadığını, davanın her aşamasında (kanun yolları evresi dahil olmak üzere) kendiliğinden araştırır. Taraflar da dava şartı noksanlığını her zaman ileri sürebilirler. Kaldı ki, HMK'nin "Bozma sebepleri" başlıklı 371. maddesinde, "dava şartlarına aykırılık bulunması" bozma sebepleri arasında belirtilmiştir. O halde, sulh hukuk mahkemesinin görevine giren bir davanın asliye hukuk mahkemesinde görülmüş olması halinde Yargıtay, temyiz olunan kararı görevsizlik nedeniyle bozar (bu hususun hükmün esasını etkileyip etkilemediğine bakmaksızın).

Yanıt, C seçeneği.

2008 Adli Yargı**14. Aşağıdaki dava ve işlerden hangisi sulh hukuk mahkemelerinin görevleri arasında yer almaz?**

- A) Ortaklığın giderilmesi davası
- B) Yaş tashihi
- C) Tevdi mahallî tayini
- D) Mirasçılık belgesi verilmesi
- E) Kira sözleşmesine dayanan tahliye davasıyla birlikte açılan 10.000 TL tutarındaki kira alacağının tahsili davası

Çözüm

- Çekişmesiz yargıda genel görevli mahkeme sulh hukuk mahkemesidir. Bu nedenle, tevdi mahalli tayini, mirasçılık belgesi verilmesi gibi çekişmesiz yargı işleri sulh hukuk mahkemesinde görülür.
- Kira ilişkisinden kaynaklanan tüm davalar ile ortaklığın giderilmesi davası HMK m. 4 gereğince sulh hukuk mahkemesinde görülür.

KARIŞTIRMA	Mirasçılık belgesi verilmesinde görevli mahkeme SULH HUKUK MAHKEMESİ iken, mirasçılık belgesinin iptali davasında görevli mahkeme ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ'dir.
	Mirasın reddi başvurusunda görevli mahkeme SULH HUKUK MAHKEMESİ iken; mirasın hükmen reddi başvurusunda görevli mahkeme ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ'dir.
	Ad ve soyadı değişikliği, yaş düzeltim ve nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltim davaları ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ'nde görülür.

Yanıt, B seçeneği.

2006 Adli Yargı

15. Aşağıdaki davalardan hangisi asliye hukuk mahkemesinin görevine girmez?

- A) Kamulaştırma bedeli ile ilgili dava
- B) Vakıf senedinin iptali davası
- C) Taşınmaz malda yalnız zilyetliğin korunması davası
- D) Ad değişikliği davası
- E) 100.000 TL'lik önalım davası

Çözüm

A seçeneği: Kamulaştırma Kanunu m. 37 hükmü, kamulaştırmadan kaynaklanan davalarda açıkça asliye hukuk mahkemesini görevlendirmiştir. Bu hüküm uyarınca, "Bu Kanundan doğan tüm anlaşmazlıkların adli yargıda çözülmesi gerekenleri, taşınmaz malın bulunduğu yer asliye hukuk mahkemelerinde basit yargılama usulü ile görülür."

B seçeneği: Şahıs varlığına ilişkin davalarda görevli mahkeme, aksine bir düzenleme bulunmadıkça asliye hukuk mahkemesidir. Vakıf, kişiler hukukuna ilişkin bir içerik olduğuna göre, vakıf senedinin onaylanması ve iptaline ilişkin dava ve işlerde görevli mahkeme asliye hukuk mahkemesi olacaktır.

C seçeneği: Taşınır ve taşınmaz mallarda, sadece zilyetliğin korunmasına yönelik davalar sulh hukuk mahkemesinin görev alanına girer.

D seçeneği: Nüfus hizmetleri Kanunu m. 36 uyarınca, "Nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltme davaları, düzeltmeyi isteyen şahıslar ile ilgili resmî dairenin göstereceği lüzum üzerine Cumhuriyet savcıları tarafından yerleşim yeri adresinin bulunduğu yerdeki görevli asliye hukuk mahkemesinde açılır."

E seçeneği: Alacak davaları, ölüme bağlı tasarrufun iptali, tenkis davası, istihkak davası, el atmanın önlenmesi davası, ön alım davası, haksız işgal tazminatı (ecrimisil) davası gibi malvarlığına ilişkin davalar aksine düzenleme bulunmadıkça asliye hukuk mahkemesinin görev alanına girer.

Yanıt, C seçeneği.

2014 İdari Yargı
16. İş mahkemelerinde uygulanan yargılama usulüyle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) İş mahkemelerinde basit yargılama usulü uygulanır.
- B) İş mahkemelerinde görülen dava ve işler adli tatilde görülemez.
- C) Kanun yoluna başvuru süresi, nihai kararın tefhiminden itibaren işlemeye başlar.
- D) İş kazası veya meslek hastalığından kaynaklanan maddi ve manevi tazminat ile bunlarla ilgili tespit, itiraz ve rücu davalarında, arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır.
- E) İş mahkemelerinde açılacak davalarda yetkili mahkeme, genel yetki kuralı gereği, davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesi olup, işin veya işlemin yapıldığı yer mahkemesinde dava açılmaz.

Çözüm

İş mahkemelerinin kuruluş, görev, yetki ve yargılama usulü 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nda düzenlenmiştir. Bu Kanunda yer alan hükümler aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

Görevi	1. 5953 sayılı Kanuna tabi gazeteciler, 854 sayılı Kanuna tabi gemi adamları, 4857 sayılı İş Kanunu'na veya 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'ndaki hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına, 2. Sosyal Güvenlik Kurumu veya Türkiye İş Kurumu'nun taraf olduğu iş ve sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan uyuşmazlıklara (İdari para cezalarına itirazlar ile 5510 sayılı Kanunun geçici 4. maddesi kapsamındaki uyuşmazlıklar hariç olmak üzere), 3. Diğer kanunlarda iş mahkemelerinin görevli olduğu belirtilen uyuşmazlıklara, ilişkin dava ve işlere bakar. Örneğin, Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'ndan doğan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür.
Yetki	1. İş mahkemelerinde açılacak davalarda yetkili mahkeme, davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesi ile işin veya işlemin yapıldığı yer mahkemesidir (E seçeneği yanlış). 2. Davalı birden fazla ise bunlardan birinin yerleşim yeri mahkemesi de yetkilidir. 3. İş kazasından doğan tazminat davalarında, iş kazasının veya zararın meydana geldiği yer ile zarar gören işçinin yerleşim yeri mahkemesi de yetkilidir. 4. İş mahkemelerinin yetkilerine ilişkin olarak diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır. 5. Bu madde hükümlerine aykırı yetki sözleşmeleri geçersizdir.
Yargılama Usulü	- İş mahkemelerinde basit yargılama usulü uygulanır (A seçeneği doğru). - Davaların yığılması hâlinde, her bir talebe ilişkin vakıalar bakımından ispat yükü ve deliller ayrı ayrı değerlendirilir. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun kanun yollarına ilişkin hükümleri, iş mahkemelerince verilen kararlar hakkında da uygulanır. Örneğin, kanun yoluna başvuru süresi, ilamın taraflara tebliğinden itibaren işlemeye başlar (C seçeneği yanlış). - Kanun yoluna başvurulmuş kararlar, bölge adliye mahkemesi ve Yargıtayca ivedilikle karara bağlanır.

Dava Şartı Olarak Arabuluculuk	Kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda, arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır. Bu <u>alacak ve tazminatla ilgili itirazın iptali, menfi tespit ve istirdat davalarında</u> da arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır. Arabulucu, yapılan başvuruyu görevlendirildiği tarihten itibaren üç hafta içinde sonuçlandırır. Bu süre zorunlu hâllerde arabulucu tarafından en fazla bir hafta uzatılabilir. Dikkat İş kazası veya meslek hastalığından kaynaklanan maddi ve manevi tazminat ile bunlarla ilgili tespit, itiraz ve rücu davalarında arabulucuya başvurulması gerekmez, bu davalarda arabuluculuk dava şartı değildir (D seçeneği yanlış).
Sosyal Güvenlik Kurumu'na Başvuru Zorunluluğu	5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile diğer sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan uyuşmazlıklarda, hizmet akdine tabi çalışmaları nedeniyle <u>zorunlu sigortalılık sürelerinin tespiti talepleri hariç</u> olmak üzere, dava açılmadan önce Sosyal Güvenlik Kurumuna başvurulması zorunludur. Diğer kanunlarda öngörülen süreler saklı kalmak kaydıyla yapılan başvuruya altmış gün içinde Kurumca cevap verilmezse talep reddedilmiş sayılır. Kuruma karşı dava açılabilmesi için taleplerin reddedilmesi veya reddedilmiş sayılması şarttır. Kuruma başvuruda geçirilecek süre zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin hesaplanmasında dikkate alınmaz. - Hizmet akdine tabi çalışmaları nedeniyle zorunlu sigortalılık sürelerinin tespiti talebi ile işveren aleyhine açılan davalarda, dava Kuruma <u>resen ihbar edilir</u>. İhbar üzerine davaya davalı yanında ferî müdahil olarak katılan Kurum, yanında katıldığı taraf başvurmasa dahi kanun yoluna başvurabilir. Kurum, yargılama sonucu verilecek kararı kesinleştikten sonra uygulamakla yükümlüdür.
Dikkat	HMK m. 103/1-ç hükmü gereğince, "Hizmet akdi veya iş sözleşmesi sebebiyle işçilerin açtıkları davalar." adli tatilde görülecek dava ve işlerdendir (B seçeneği yanlış). Ancak, bu hükümden iş mahkemelerinde görülen bütün dava ve işler anlaşılmamalıdır. Örneğin, işverenin açtığı davalar adli tatilde görülemez. Özetle, bazı dava ve işler adli tatilde görülürken, bazıları görülemez.

Yanıt, A seçeneği.

2016 Adli-İdari Hakimlik

17. Medeni usul hukukunda görev kurallarıyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Mahkemelerin görevi kamu düzenindendir.
- B) Mahkemelerin görevine ilişkin olarak sözleşme yapılamaz.
- C) Kanun yolu aşamasında görev kurallarına aykırılık, ancak tarafların ileri sürmesi hâlinde incelenebilir.
- D) Taraflar, mahkemenin görevsiz olduğunu davanın her safhasında ileri sürebilir.
- E) Hükmün kesinleşmesinden sonra, mahkemenin görevsiz olduğu gerekçesiyle yargılamanın yenilenmesi istenemez.

Çözüm

Görev kuralları hakkında şunlar söylenebilir:

- **Göreve ilişkin kurallar kamu düzenine ilişkin olup mahkemeye ilişkin DAVA ŞARTLARI arasında yer alır (HMK m. 114/1-c):** Mahkeme, dava şartlarının mevcut olup olmadığını, **davanın her aşamasında** kendiliğinden araştırır. Taraflar da dava şartı noksanlığını **her zaman** ileri sürülebilirler (D seçeneği doğru). Bu nedenle, mahkemenin görevli olup olmadığı hem istinaf yargılaması hem de temyiz yargılaması (kanun yolları aşaması) aşamalarında hem taraflarca ileri sürülebilir hem de bu yargılamaları gerçekleştirecek olan yargı yerlerince (BAM ve Yargıtay) kendiliğinden dikkate alınır ve incelenir (C seçeneği yanlış).
- İstinaf aşamasında bölge adliye mahkemesi, davanın görevsiz mahkemede açıldığını tespit etmişse esası incelemiden kararın kaldırılmasına ve davanın yeniden görülmesi için dosyanın görevli mahkemeye gönderilmesine duruşma yapmadan dosya üzerinde kesin olarak karar verir (HMK m. 353/1, a-3).
- Temyiz aşamasında Yargıtay, davaya görevsiz mahkemede bakıldığını tespit etmişse, dava şartlarına aykırılık bulunması nedeniyle HMK m. 371/1-b maddesi gereğince kararı bozar.
- Görev kuralları, kamu düzenine ilişkin olduğu için taraflar, mahkemelerin görevi üzerinde tasarruf edemezler. Bu nedenle, taraflar göreve ilişkin bir sözleşme yapamazlar. Yani, aralarında anlaşarak, görevsiz bir mahkemeyi görevli mahkeme haline getiremezler (A ve B seçenekleri doğru).

Dikkat

Tarafların, **hakem, tahkim, yetki ve delil sözleşmesi yapmaları mümkünken** görev sözleşmesi yapmaları mümkün değildir.

- Hüküm, görevsiz bir mahkemeden verilmiş olmasına rağmen, kesinleşmiş ise bu hükmeye karşı artık olağanüstü kanun yolu olan **yargılamanın iadesi yoluna gidilemez. Bu durum, yargılamanın iadesi sebepleri arasında sayılmamıştır** (E seçeneği doğru).

Yanıt, C seçeneği.

Takip eden 3 soruyu aşağıdaki olaya göre birbirinden bağımsız olarak cevaplayınız.

Üniversite öğrenimi için Ankara'da bulunan B, A'nın Ankara'daki dairesini aylık 800 TL'ye kiralamıştır. Son 4 aylık kira bedelinin ödenmemesi üzerine A, B'ye karşı 3200 TL'lik kira alacağı davası açmıştır.

2011 Avukatlar için Adli Yargı

- 18.** Davacı A'nın söz konusu alacak davasını görevsiz mahkemede açtığını ve mahkemenin görevsizlik kararı verdiğini varsayalım.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre, bu karar üzerine yapılacak işlemler ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Görevsizlik kararı üzerine, davaya görevli mahkemede devam edilmesini sadece davacı A talep edebilir.
- B) Görevsizlik kararı üzerine dava dosyasının görevli mahkemeye gönderilmesi, görevsizlik kararı veren mahkemeden talep edilir.
- C) Görevsizlik kararı üzerine dava dosyasının görevli mahkemeye gönderilebilmesi için yeniden harç yatırılması gerekir.
- D) Görevsizlik kararı veren mahkeme de kendiliğinden dava dosyasını görevli mahkemeye gönderebilir.
- E) Görevsizlik kararının tebliğinden itibaren 1 hafta içinde dava dosyasının gönderilmesinin talep edilmesi gerekir.

Çözüm

1. Görevsizlik kararı verilmesi

- Mahkeme görevsizlik kararı ile davadan elini çektiği için bu karar, usule ilişkin nihai bir karardır. Bu nedenle, bu karara karşı kanun yoluna başvurulabilir (malvarlığına ilişkin davalarda istinaf sınırını aşmışsa). Bununla birlikte, ilk derece mahkemelerinin göreve ilişkin kararları hakkında bölge adliye mahkemesinin verdiği karar kesin olup, bu karar aleyhine temyiz yoluna başvurulamaz.
- Görevsizlik kararında, görevli mahkeme belirlenip, dosyanın bu mahkemeye gönderilmesine karar verilir. Burada, sadece gönderme kararı verilmekle yetinilir, dosya kendiliğinden görevli mahkemeye gönderilmez (D seçeneği yanlış). Bunun için taraflardan birinin talebi gerekecektir.
- Görevsizlik kararı veren mahkeme, yargılama giderlerine (ve avukatlık ücretine) hükmetmeyecektir. Yargılama giderlerine görevli mahkeme karar verecektir.

2. Görev itirazının reddine karar verilmesi

İtiraz üzerine yapılan incelemede görev itirazının reddine karar verilirse bu karar, nihai bir karar olmayıp ara karar olduğu için, tek başına istinaf yoluna başvurulamaz. Esas hükümle birlikte kanun yoluna gidilebilir.

GÖREVSİZLİK KARARI ÜZERİNE YAPILACAK İŞLEMLER

İKİ HAFTA içinde (E seçeneği yanlış) görevsizlik kararı veren mahkemeye başvurarak (B seçeneği doğru) dava dosyasının görevli mahkemeye gönderilmesinin talep edilmesi gerekir. Davacı veya davalı, yani iki taraf da dosyanın görevli mahkemeye gönderilmesini talep edebilir (A seçeneği yanlış). Bu süre:

- Görevsizlik kararı verildiği anda kesin ise, bu kararın tebliği tarihinden,
- Görevsizlik kararı, kanun yoluna başvurulmayarak kesinleşmişse, kesinleştiği tarihten,
- Kanun yoluna başvurulmuşsa, bu başvurunun reddi kararının tebliği tarihinden itibaren işlemeye başlar.

Dikkat

İki haftalık süre, hak düşürücü süre olduğundan, bu süreye uyulup uyulmadığı mahkemece kendiliğinden incelenir.

Yanıt, B seçeneği.

2011 Avukatlar için Adli Yargı

19. Davacı A'nın söz konusu davayı görevsiz mahkemede açtığını ve mahkemenin görevsizlik kararı verdiğini varsayalım. Bu karar üzerine dava dosyasının görevli mahkemeye gönderilmesi için gerekli tüm işlemler usulüne uygun olarak yapılmıştır.

Bu durumda 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre, aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Dosya kendisine gönderilen mahkemede görülmeye başlanan dava, görevsiz mahkemede açılan davanın devamıdır.
- B) Görevsiz mahkemede dava açılmasıyla kesilen zamanaşımı süresi korunmuş olur.
- C) Tarafların görevsiz mahkemede yapmış oldukları işlemler, dava dosyası kendisine gönderilen mahkemede de geçerlidir.
- D) Görevsizlik kararı veren mahkemece vekâlet ücretine hükmolunmuş ise dosya kendisine gönderilen mahkemece, tekrar vekâlet ücretine hükmolunmaz.
- E) Görevsiz mahkemede konulan ihtiyati haciz devam eder.

Çözüm
**GÖREVLİ
MAHKEMEYE
GÖNDERİLMESİ
TALEP
EDİLMİŞSE**

- Dosya kendisine gönderilen mahkeme **kendiliğinden taraflara davetiye gönderir.**
- Bu dava, görevsiz mahkemede açılan **davanın devamıdır (A seçeneği doğru).** Yeniden harç alınmaz.
- Görevsiz mahkemede dava açılmasıyla meydana gelen sonuçlar korunmuş olur. **Kesilen zaman aşımı, hak düşürücü süre korunmuş olur (B seçeneği doğru).**
- Görevsiz mahkemede dava açılması ile korunmuş olan veya görevsiz mahkemece konulmuş olan ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararları devam eder (E seçeneği doğru).
- Görevsizlik kararı veren mahkeme, **yargılama giderlerine (ve avukatlık ücretine) hükmetmeyecektir.** Yargılama giderlerine görevli mahkeme karar verecektir (D seçeneği yanlış).
- **Görevsiz mahkemede yapılan işlemlerin, dosyanın gönderildiği görevli mahkemede geçerli olup olmadığı meselesi:**
 - **Tarafların yapmış oldukları işlemler, aynen geçerlidir (C seçeneği doğru).** Dilekçeler, iddia, savunma, ikrar, yemin, feragat, sulh, kabul vs.
 - **Görevsiz mahkeme tarafından yapılan işlemler: Kural olarak geçersiz olup, görevli mahkemece tekrar yapılması gerekir.** Ancak, görevli mahkeme, görevsiz mahkemece yapılan işlemin tekrarlanmasını gereksiz görüyor ve yanlış olmadığını düşünüyorsa, bu işlemi kararına esas alabilir. Yapılan keşfin yeterli görülmesi gibi.

**GÖREVLİ
MAHKEMEYE
GÖNDERİLMESİ
TALEP
EDİLMEMİŞSE**

- Görevsizlik kararı vermiş olan mahkemece kendiliğinden **DAVANIN AÇILMAMIŞ SAYILMASINA** karar verilir. Bu kararla, dava hiç açılmamış sayıldığından, davanın açılmasıyla meydana gelen sonuçlar ortadan kalkar.
- Davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesi, mahkeme davadan el çektiği için usule ilişkin nihai bir karardır. Bu nedenle, istinaf yoluna başvurulabilir.
- Davacı, yeniden harç ödeyerek ve yeni bir dilekçe ile dava açmalıdır. Bu dava, görevsiz mahkemede açılan davanın devamı değil, yeni bir davadır.
- **Davanın açılmamış sayılmasına karar verildiği için, dava açılması ile meydana gelen sonuçlar ortadan kalkar.** Zaman aşımının kesilmesi ya da hak düşürücü sürenin korunması hükümsüz hale gelir (bu arada zaman aşımı süresi dolmuşsa ya da hak düşürücü süre bitmişse TBK gereğince 60 günlük ek süreden yararlanılması olanağı saklıdır).
- Davanın açılması ile korunmuş olan ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararları kalkar.

Yanıt, D seçeneği.

2011 Ekim Avukatlar için Adli Yargı

20. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre, dava bakımından görevli mahkemede uygulanacak yargılama usulü ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Taraflar cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçesi veremezler.
- B) Cevap süresi, kural olarak dava dilekçesinin davalıya tebliğinden itibaren 2 haftadır.
- C) İddianın genişletilmesi veya değiştirilmesi yasağı, dava dilekçesinin davalıya tebliği ile başlar.
- D) Taraflar, dilekçeleri ile birlikte tüm delillerini açıkça ve hangi vakıanın delili olduğunu da belirterek bildirmek zorundadırlar.
- E) Savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesi yasağı, cevap dilekçesinin mahkemeye verilmesiyle başlar.

Çözüm

Olay konusu dava, kira ilişkisinden kaynaklanan bir dava olup, bu davada görevli mahkeme **sulh hukuk mahkemesidir**. Bilindiği üzere, asliye hukuk mahkemesinde yazılı yargılama usulü uygulanırken, sulh hukuk mahkemesinde ise **basit yargılama usulü** uygulanır. O halde, bu soruyu "basit yargılama usulü hakkında hangisi yanlıştır?" şeklinde yorumlamak gerekir.

BASİT YARGILAMA USULÜ	YAZILI YARGILAMA USULÜ
Dava açılması ve davaya cevap verilmesi dilekçe ile olur. Bununla birlikte bu dilekçeler, yönetmelikte belirlenecek formun doldurulması suretiyle de verilebilir.	Dava açılması ve davaya cevap verilmesi dilekçe ile olur.
Cevap dilekçesi verme süresi, 2 haftadır (B seçeneği doğru).	Cevap dilekçesi verme süresi, 2 haftadır.
Cevap dilekçesi vermede ek süre 2 haftadır.	Cevap dilekçesi vermede ek süre 1 aydır.
Taraflar cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçesi veremezler (A seçeneği doğru).	Taraflar cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçesi verebilirler .
İddianın genişletilmesi veya değiştirilmesi yasağı dava açılmasıyla (dava dilekçesinin tebliği ile değil, bu nedenle C seçeneği yanlış); savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesi yasağı cevap dilekçesinin mahkemeye verilmesiyle başlar (E seçeneği doğru).	İddianın genişletilmesi veya değiştirilmesi yasağı cevaba cevap; savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesi yasağı ikinci cevap dilekçesinin mahkemeye verilmesiyle başlar.
Mahkeme, tarafların dinlenmesi, delillerin incelenmesi ve tahkikat işlemlerinin yapılmasını ön inceleme duruşması hariç, iki duruşmada tamamlar. Duruşmalar arasındaki süre bir aydan daha uzun olamaz.	Duruşmalar açısından sayı sınırlaması olmadığı gibi, duruşmalar arasında da kanunen belirlenen bir süre yoktur.
En fazla bir kez takipsiz bırakılabilir ve 1 kez yenilenebilir. İkinci kez takipsiz bırakılırsa dava açılmamış sayılır.	En fazla iki kez takipsiz bırakılabilir ve iki kez yenilenebilir. Üçüncü kez takipsiz bırakılırsa dava açılmamış sayılır.
Bilirkişi raporunun hazırlanması için verilecek süre, 2 ay + 2 ay şeklindedir.	Bilirkişi raporunun hazırlanması için verilecek süre, 3 ay + 3 ay şeklindedir.

Yanıt, C seçeneği.

2025 Eylül – Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı

21. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre yetki itirazının ileri sürülmesi ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Yetkinin kesin olduğu davalarda taraflar, mahkemenin yetkisiz olduğunu her zaman ileri sürebilir.
- B) Yetkinin kesin olmadığı davalarda yetki itirazının, cevap dilekçesinde ileri sürülmesi gerekir.
- C) Yetkinin kesin olmadığı davalarda yetki itirazında bulunan taraf yetkili mahkemeyi göstermese de mahkeme, yetki itirazını dikkate almalıdır.
- D) Yetkinin kesin olduğu davalarda mahkeme, yetkili olup olmadığını davanın sonuna kadar kendiliğinden araştırmak zorundadır.
- E) Yetkinin kesin olmadığı davalarda davalı, süresi içinde ve usulüne uygun olarak yetki itirazında bulunmazsa davanın açıldığı mahkeme yetkili hâle gelir.

Çözüm

Yetki kuralları, kesin yetki ve kesin olmayan yetki şeklinde iki türdür.

KESİN YETKİ	KESİN OLMAYAN YETKİ
Dava şartıdır.	İlk itirazdır.
Dava şartı olduğu için, taraflarca yargılamanın her aşamasında yetki itirazında bulunulacağı gibi mahkeme de yetkili olup olmadığını davanın sonuna kadar kendiliğinden araştırmak zorundadır.	Yetki itirazı ilk itiraz olduğu için yetki itirazının, cevap dilekçesinde ileri sürülmesi gerekir. Davalı süresi içinde ve usulüne uygun olarak yetki itirazında bulunmazsa, davanın açıldığı mahkeme yetkili hale gelir. Yetki itirazında bulunan taraf, yetkili mahkemeyi; birden fazla yetkili mahkeme varsa seçtiği mahkemeyi bildirir. Aksi takdirde yetki itirazı dikkate alınmaz (C seçeneği yanlış).

Yanıt, C seçeneği.